

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Sayın Abdülhamit GÜL** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 21.10.2019

Sıdık TAŞ
Siirt Milletvekili

Türkiye de 291 kapalı Ceza İnfaz Kurumu, 70 müstakil açık ceza infaz kurumu, 3 çocuk eğitim evi 8 kadın kapalı, 5 kadın açık, 7 çocuk kapalı ceza infaz kurumu olmak üzere 384 cezaevinin olduğu Adalet Bakanlığı verilerinde yer almaktadır. Avrupa konseyi ve Lozan Üniversitesi tarafından ortaklaşa hazırlanan istatistiklere göre Türkiye Cezaevi nüfusu en çok artan ülkeler arasında yer almaktadır. Bilindiği üzere insan hakları Evrensel Bildirisinin 5.maddesi ve kişisel ve siyasal haklar uluslararası sözleşmesinin 7. Maddesi hiç kimsenin işkence veya diğer zalimane insanlık dışı veya onur kırıcı muamele veya cezaya maruz bırakılmayacağını öngörmektedir. Fakat Türkiye hapishaneleri hak ihlallerinin en çok yaşandığı mekanlardır. Cezaevleri yaşam hakkı ihlalleri olmak üzere her türlü insanlık dışı ve onur kırıcı muamelenin yapıldığı işkence mekanları haline gelmiştir. Yıllardan beri Sivil Toplum Örgütlerinin her türlü ihlal tespitine rağmen hapishanelerin bu gerçeği değişmemiş hatta ve hatta koşullar daha da ağırlaşmıştır. Halen yoğun olarak ölümler, sevk ve sürgünler işkence ve kötü muamele tecrit ve izolasyon, ailelerle görüş engelleri, haberleşme haklarının engellenmesi disiplin soruşturması gibi çok sayıda hak ihlali yaşanmaktadır. • Cezaevleri günümüzde orta çağdan kalma insanın insana uyguladığı en yoğun şiddet araçlarından biri durumuna gelmiştir. Haklarının engellenmesi, işkence ve kötü muamele, haberleşme haklarının ihlali, cezaevlerin fiziki şartlardan ve cezaevi idaresinden kaynaklanan ihlaller, mahpus yakınlarının yaşadığı ihlaller ile çocuk mahpuslara ve tutsak ebeveynler ile kalmak zorunda bırakılan çocuklara ilişkin ihlaller gibi başlıklar altında sıralanmaktadır.

Cezaevlerinde çocuk tutsaklar şiddetin birçok türüne maruz kalmaktadır. Anneleriyle birlikte cezaevlerinde yaşamak zorunda kalan küçük yaştaki çocukların, bulundukları ortamın şartlarından dolayı psikolojik ve fiziksel açıdan olumsuz etkilenmektedirler.

Sağlık hakkında erişimin engellenmesi (kelepçeli muayene, revirde yeterli sayıda hekim bulundurulmaması, hastane sevklerinin ve muayenelerinin gecikmeli yapılması) ziyaret edilen cezaevlerinin neredeyse tamamında temel bir problem halini almıştır.

Mahpusların cezaevinden nakilleri sırasında ters kelepçe uygulaması ve cezaevi personellerinin sözlü ve fiziki tacizlerde bulunması, banyo ve lavaboları görecekt şekilde kameraların yerleştirilmesi, mevzuata aykırı olan kimlik kartı taşıma dayatması ve birçok mahpusun kameralarla donatılan, her tarafı sünger veya benzeri bir malzemeyle kaplı 'süngerli oda' olarak tabir edilen odalarda keyfi bir şekilde tutulması gibi uygulamalar, kötü muamele ve işkence yasağının ihlali demektir.

21021

Siirt E Tipi cezaevinde avukat görüş odalarında kamera sisteminin tüm odayı gözetleyecek bir şekilde kurulu olduğu tespit edilmiştir. Bu durumun ve kameranın ses kaydı da yapma ihtimalinin avukatlar ile yapılan görüşmelerde mahpusları rahat ve özgür bir şekilde kendilerini ifade etmelerini engellediği ve mahpusların tedirgin oldukları gözlemlenmiştir.

Yine buna benzer; Malatya E Tipi cezaevinde infaz koruma memurları tarafından avukatlara “Avukat Tebliğ Formu” imzalatılmış, imzalanmadığı takdirde görüşmenin gerçekleştirilmeyeceği söylenmiştir. Avukat görüş odalarında kan olduğu, görüşme kabini kapısının da görüşme boyunca açık bırakıldığı, kapıda bir infaz koruma memurunun bütün görüşme içeriklerinin duyabilecek şekilde beklediği tespit edilmiştir.

Aynı şekilde Ağrı Patnos L Tipi Cezaevi’nde bulunan tutsaklar, maruz kaldıkları hak ihlallerini mektuplarla paylaştılar. “Sağlık sorunları, hastalıkları çok ilerlemiş ve durumları çok acil olan arkadaşlarımız var. Fakat bir türlü hastaneye götürülüp tedavi edilmiyorlar. Cezaevlerinde revir doktoru yok ve aylarca revire çıkarılamıyoruz. Çok ciddi su sorunu var. Musluktan akan su lağım kokuyor. Defalarca birçok arkadaşımız sudan dolayı zehirlendi. Zehirlenip de hastaneye kaldırılan arkadaşlarımıza, ‘sudan dolayı zehirlenme olmuş’ teşhisi konulmasına rağmen bu konuda cezaevi idaresi herhangi bir düzeltme yapmıyor ve önlem almıyor. Patnos Cezaevi’ne yeni gelen arkadaşlarımız zorla çıplak aramaya tabi tutuluyor, darp ediliyorlar, insan onurunu zedeleyecek hareket ve saldırılara maruz kalıyorlar. Radyolarımıza el konuluyor, verilmiyor. Hiçbir yasal dayanağı olmadan keyfi bir şekilde gazeteler verilmiyor. Hiçbir talebimiz kabul edilmiyor veya zamana yayıyorlar. Hiçbir sosyal faaliyetten yararlanamıyoruz. Odaların kapasitesi 16 kişilik olmasına rağmen 32 kişi kalıyoruz. Ayakta sayım alma ve aramalar adı altında koğuşlara ani baskınlar düzenleniyor.”

Bu bağlamda;

1. Herkesin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı anayasa güvence altındaki en temel haklardan olup hak ihlallerine maruz kalan tutsaklar için herhangi bir çalışma yapılmakta mıdır?
2. Cezaevi idaresinin ve personellerinin olumsuz ve hatta suç teşkil eden tavır ve tutumlarının önüne geçmek için etkili bir denetim yapılmış mıdır?
3. Tutsak anneleri ile birlikte cezaevinde kalmak zorunda olan çocukların ihtiyaçları ve psikolojik durumları için gerekli önlemler alınmış mıdır?
4. Görüşme odaları, banyo ve lavabolara yerleştirilen kameralar hak ihlali ve özel hayata müdahale değil midir?
5. Cezaevlerindeki denetim ve şeffaflığın önemli bir unsuru olan baroların ve sivil toplum örgütlerinin cezaevlerini etkin bir şekilde ziyaretlerinin sağlanması için gerekli yasal düzenlemeler yapılmakta mıdır?
6. Sağlık hakkında erişimin engellenmesi, kelepçelerin ters takılması ve revirlerde yeterli doktorun bulunmaması başlıkları altında çalışmalar yapılmakta mıdır?
7. Patnos L Tipi Cezaevinde lağım kokan sudan zehirlenen tutsaklar götürüldükleri hastanelerde ‘sudan dolayı zehirlenme olmuş’ teşhisi konulmasına karşın herhangi bir önlem alınmış mıdır?